

Plantedirektoratet

**DET
JORDBRUGSVIDENSKABELIGE
FAKULTET (DJF)**

Susanne Elmholt

Dato: 26. oktober 2009

Journalnr:
Reference:

Direkte tlf: 8999 1858
Direkte fax: 8999 1819
Mobiltlf:
E-post:
Susanne.Elmholt@agrsci.dk
Web: www.agrsci.dk

CVR-nr: 57607556
EAN-nr: 5798000877412

Vedrørende IAASTD rapporterne

Som opfølgning på Fødevarerministeriets vidensyntese om "GMO - hvad kan vi bruge det til", som Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet og Danmarks Miljøundersøgelser ved Aarhus Universitet har bidraget til, har Plantedirektoratet spurgt om følgende:

"Efter lanceringen af GMO-vidensyntesen har flere debattører spurgt hvorfor forskerne, der har leveret input til vidensyntesen, ikke har refereret til IAASTD's rapport (<http://www.aqassessment.org/>). Det er selvfølgelig derfor også interessant for os. Kan I gøre rede for det?"

Spørgsmålet har været forelagt forfatterkredsen til de kapitler, der er udarbejdet af DJF, DMU og DTU. Svaret nedenfor er leveret af Jørgen E. Olesen, Morten Strandberg, Vibeke Simonsen, Birte Boelt, Preben Bach Holm, Gabor Lövei, Niels Holst, Jens Petersen og Martin Tang Sørensen.

Om IAASTD rapporterne fra 2008-2009 og deres omtale af bioteknologi og GMO

I 2008 og 2009 udkom rapporter fra International Assessment of Agricultural knowledge, Science and Technology for Development (IAASTD). IAASTD blev startet i 2002 af Verdensbanken og FAO som en global konsulteringsproces til at undersøge behovet for landbrugsmæssig viden, forskning og teknologi (LVFT). Dette førte i 2004 til beslutning om at gennemføre en international udredning om LVFT som kan medvirke til at reducere sult og fattigdom, forbedre levevilkår på landet og facilitere en miljømæssig, social og økonomisk bæredygtig udvikling. En lang række internationale organisationer er indgået i arbejdet og 400 eksperter har bidraget til arbejdet. Fokus har været på udvikling i relation til udviklingslandene.

Arbejdet i IAASTD kan dog næppe omtales som FN's landbrugsmæssige panel. Hertil har fokus ikke været tilstrækkeligt bredt og ekspertkredsen heller ikke tilstrækkeligt bred til at kunne gå i dybden med dække alle relevante landbrugsmæssige emner. Fokus har især været på teknologier bredt set til opnåelse af en bæredygtig udvikling med fokus på udviklingslandene.

Det Jordbrugsvidenskabelige
Fakultet (DJF)
Aarhus Universitet
Blichers Allé 20, Postboks 50
8830 Tjele
Tlf: 8999 1900
Fax: 8999 1919
E-post: djf@agrsci.dk
Web: www.agrsci.dk

Der lægges i rapporterne meget vægt på landbrugets komplekse rolle i samfundet og på multifunktionalitet i synet på udvikling af landbrugssystemer. Væsentlige elementer i denne sammenhæng har omfattet:

- Fremme social velfærd og personlige levevilkår i landdistrikterne
- Give indflydelse til marginaliserede interessenter for at fremme diversiteten i landbrugs- og fødevarer-systemer, inkl. den sociale dimension.
- Hvordan opretholdes forsyning af rent vand, vedligeholdes biodiversitet og understøttes den naturlige ressourcebase og minimeres negative effekter af landbrugsmæssige aktiviteter på mennesker og miljø?
- Hvordan vedligeholdes de miljømæssige og kulturelle tjenesteydelser samtidigt med at produktivitet og diversitet i fødevarer, fiber og biobrændstoffer øges?
- Hvordan sikres et effektivt samarbejde på tværs mellem de meget diverse interessenter inden for LVFT?
- Hvordan skabes en sammenhæng mellem produktion i marginaliserede og ofte tørre landområder til lokale, nationale og globale markeder?

Det fremgår af ovenstående, at der er tale om brede og ofte konfliktende målsætninger, hvilket er en af svaghederne i rapportering fra IAASTD. Dette har vanskeliggjort en fokusering på målsætningerne med de enkelte teknologier, som ofte vil have forskellige effekter på de forskellige målsætninger, og disse effekter vil ofte variere regionalt afhængig af naturgivne, kulturelle og sociale forhold.

Bioteknologi behandles forskellige steder i IAASTD's rapporter og er behandlet i et samlende kapitel i synteserapporten. Der benyttes en bred definition af bioteknologi, hvori også anvendelse af GMO indgår. Der lægges vægt på at der er en lang række perspektiver for denne teknologi, som omfatter miljømæssige, sundhedsmæssige og økonomiske fordele og risici. Nogle af de problemstillinger, der omtales i relation til brug af bioteknologi (især GMO) omfatter:

- Tvivl om tilstrækkeligheden i afprøvningssystemerne for effektivitet og sikkerhed samt de reguleringsrammer, der ligger for afprøvning af GMO.
- Egnetheden af GMO til at understøtte det behov som de fleste landmænd har (i udviklingslandene) uden at det går ud over andre landmænd, i hvert fald under de eksisterende forhold vedrørende intellektuelle rettigheder og erstatningsforpligtigelser.
- Muligheden for at bioteknologi kan yde et væsentligt bidrag til at forbedre ydeevne og dyrkningsstabilitet i landbrugssystemer for småskala- og subsistenslandbrug.

Med disse forhold in mente gør IAASTD rapporterne opmærksom på, at der er et desperat behov for udvikling af nye dyrknings-systemer, som både øger produktiviteten og medvirker til at forbedre andre tjenesteydelser fra økosystemerne. GM afgrøder og GM fisk kan have en betydelig rolle at spille for at opnå en større bæredygtighed under visse forhold, ligesom økologisk landbrug kan spille en betydelig rolle under andre forhold.

Det er væsentligt at være opmærksom på, at IAASTD rapporterne især har fokus på teknologier, der kan forbedre forholdene for fødevarerproduktion, landmænd

og landdistriktsudvikling i ulandene. Her er det ofte andre begrænsninger for produktion og udvikling af landbruget end de rent genetiske, der gør sig gældende. Samtidigt er der i forhold til ulandene betydelige problemstillinger vedrørende intellektuelle rettigheder.

Om vidensyntesen og IAASTD rapporterne

De ovenfor anførte problemstillinger gør sig ikke i samme grad gældende for landbruget i industrialiserede lande, som f.eks. Danmark. Sammenfatningen fra IAASTD rapporterne har derfor kun i mindre grad været relevant ved udarbejdelse af Fødevarerministeriets rapport "GMO – hvad skal vi bruge det til?", som jf. kommissoriet havde til formål at "bidrage til at skabe en saglig og velfunderet debat om anvendelsen af GMO i dansk landbrug og fødevarerindustri".

Desuden kan det anføres, at målet med vidensyntesen har været - ud fra en gennemgang af primærlitteratur (forskningsartikler) på området - at beskrive potentielle fordele og ulemper ved GMO. I dette arbejde kan rapporter, der opsamler viden, naturligt indgå, men primært som en af flere veje til at finde relevant primærlitteratur.

Med venlig hilsen
Susanne Elmholt
Koordinator for DJF's myndighedsrådgivning

**DET
JORDBRUGSVIDENSKABELIGE
FAKULTET (DJF)**